

דברי חיזוק
באמונה ובטחון ועוז
על פרשיות השבוע

ויאמר אליהו

מאת הרב אלי' מאיר סמיט שליט"א

ישיבת רבי חיים עוזר « 058-323-1459 \ 347-897-9968 »

בס"ד

להיתפס בתוקף קדושת היום, ולהיהפך לאדם נעלה יותר לכל השנה כולה!!!

« תוקף קדושת היום הקדוש!! »

כתוב בתורה וְאֵל יָבֹא בְכָל עֵת אֶל הַקֹּדֶשׁ (ויקרא טו, ב), שאסור לכהן גדול לבוא ולהיכנס לתוך בית קדשי הקדשים בכל עת. והקשה הכלי יקר (ד"ה ואל יבוא), שלכאורה הלשון 'בכל עת' אינו מדויק, כי משמע שרק בכל עת לא יבוא אבל בא הוא לפרקים, ובאמת אינו כן, שהרי לא הותר לו להיכנס לשם אף פעם, חוץ מביום הקדוש.

ומבאר הכלי יקר הסבר עמוק שמביא לנו הבנה עמוקה בגדלות היום הקדוש הזה, וז"ל: 'ואומר אני, כי ביום הכיפורים נמשלו כל ישראל ביום ההוא למלאכי השרת, שהם למעלה מן הזמן ואין הזמן שולט בהם, על כן דומה יום קדוש זה כאילו אינו מכלל העת והזמן, כי כל ימות השנה בכלל העת דהיינו הזמן, חוץ מיום זה שאין לשטן ממשלה בו, על כן אינו בכלל העת של כל ימות השנה, אלא הוא עומד בעצמו נבדל מכל ימות השנה, וכאמור וְאֵל יָבֹא בְכָל עֵת, רמז שלא יבא כלל בשום יום שהוא בכלל העת, כי אם ביום שאינו בכלל העת, והוא ביום מחילה וסליחה שישאל נמשלו בו למלאכי השרת, שאינם נופלים תחת העת ואינו בכלל ימות השנה', עכ"ל.

הבאר היטב (בהלכות יום הכיפורים סי' תרי"ט סק"ד) כותב "ומנהג פשוט להתעטף בטלית מבעוד יום ומברכין עליו. וכך כתב האר"י ז"ל. ואם נתעטף בלילה אין לברך עליו. ועי' בספר הכוונות", עכ"ל.

וברמח"ל (בספרו קיצור הכוונות סדר יו"כ) כתב הטעם לפי דרכו, כי בשעת שקיעת החמה של יום הקדוש, פורס הקב"ה טלית על כל כלל ישראל, ובחסדו מחביא אותנו בצל ידו תחת כנפי השכינה, ומכיון שהדבר הזה נעשה מעצמו לכן אין מברכין עליו.

איתא בחתם סופר (דרשות ח"א עמוד טז טור ב), שאף גופו של אדם מתעלה ומתקדש ביותר ביום הזה, ומביא ראייה ממה ששינוי (יומא פב:) עוברת שהריחה, מאכילין אותה עד שתשיב נפשה, ואיתא בגמרא, שהייתה אשה מעוברת שהריחה, אמר להו שילחשו לה באזנה שיום הכיפורים הוא, אולי על ידי כך תחלש תאוותה ולא תצטרך לאכול, ואם לא תירגע אז יתנו לה לאכול משום פיקוח נפש.

ויש להקשות, מדוע לא מצינו דין זה בשאר אכילות איסור, כגון כשמתאוה לאכול נבילות וטריפות, שנותנים לה ואין לוחשים לה שהתורה אסרה לאכול נבילות וטריפות. אלא הטעם, כי עובר במעי אמו יש לו קדושה נוראה בשעה שהוא לומד כל התורה כולה עם המלאך, ואילולא גוף העכור של אמו מקיפתו, הוא גדול יותר ממלאכי השרת. לכן, בכל השנה כולה, קרוב לוודאי שלא יועיל מה שילחשו באזנה שאסור לאכול נבילות וטריפות, כי הגוף העכור מושך אותו לתאוות גשמיות וחומריות, אבל ביום הכיפורים גם גוף האם מזדכך, ממילא כאשר יזכירו לעובר שהיום יום כיפורים, יתכן שיפסיק מלהתאוות עוד.

ויתירה מזו למדנו מדברי הפרישה. דהנה הטור מביא את דברי חז"ל הק' (בסי' תרו, מפרקי דר' אליעזר פמ"ה) "ראה הס"מ שלא נמצא חטא בישראל ביום הכיפורים, ואומר רבון העולם, יש לך עם אחד בארץ כמלאכי השרת, מה מלאכי השרת יחיפי רגל אף ישראל יחיפי רגל ביוה"כ, מה מלאכי

השרת אין להם קפיצה אף ישראל אין להם קפיצה עומדין על רגליהן ביום הכפורים, מה מלאכי השרת נקיים מכל חטא כך ישראל נקיים מכל חטא וכו', והקב"ה שומע עדותן מן המקטרגין ומכפר עליהם", עכ"ל.

והדרישה כותב על זה בזה"ל: "אע"פ שאין יחפים לגמרי, דהלא מותר לילך באנפלאות חוץ משל עור, אפשר רצה לומר שהם יחפים ומופשטים מהגשמיות כמלאך, שהרי הפשיטו מנעלים שבאו מן הבהמות ע"ש שאינם רוצים להדבק עוד בבהמות וכו', וכן 'אין להם קפיצות' ג"כ רמז להתפשטות הגשמיות, שאינם משוטטים אנה ואנה לילך אחר צרכיהם, אלא עומדים מוכנים ומזומנים לעשות רצון קונם, כמו מלאכים העומדים תמיד על משמרתם", עכ"ל הדרישה.

עוד מבאר בתורת משה (להחתם סופר) דברים נפלאים על תוקף קדושת היום. החתם סופר מתייחס לדברי רש"י הק' על הפסוק וְרַחֵץ אֶת בְּשָׂרוֹ בַמַּיִם בְּמָקוֹם קָדוֹשׁ (ויקרא טו, כד), שכ' בזה"ל: "למעלה למדנו מוֹרַחֵץ בַּמַּיִם אֶת בְּשָׂרוֹ וּלְבָשֶׁם (שם, ד), שכשהוא משנה מבגדי זהב לבגדי לבן טעון טבילה וכו', וכאן למדנו שכשהוא משנה מבגדי לבן לבגדי זהב טעון טבילה".

וכתב החת"ס להקשות בזה"ל: "יש להתיישב בטעם הטבילה מקדושה חמורה לקדושה קלה, הלא מבגדי לבן לבגדי זהב הוה כחמור לקל ממנו. וי"ל, דלאחר שנתקדש אדם בקדושה יתירה, אז אח"כ ע"י מצותיו ותורתו, אפי' מצות השפוטים מתעלים ומתקדשים ביתר שאת, ע"כ אחר שנתקדש בבגדי לבן ועבודת פנים, אז עבודתו בבגדי זהב אעפ"י שעובד בחוץ וקרבות פשוטים הרגילים ושכיחים, מ"מ התם מתעלים ביתר שאת שנעשים עתה ע"י קדוש עליון כזה, ע"כ צריך טבילה לעילוי קדושה", עכ"ל.

« שני הטהרות שביום הקדוש »

איתא במשנה (יומא פב:) "אמר רבי עקיבא, אשריכם ישראל לפני מי אתם מטהרין ומי מטהר אתכם, אביכם שבשמים, שנאמר וזרקתי עליכם מים טהורים וטהרתם (יחזקאל לו, כה), ואומר מקוה ישראל ה' (ירמיה ו יז, ג), מה מקוה מטהר את הטמאים אף הקב"ה מטהר את ישראל".

יש להתבונן בלשון המשנה, שמשמע שיש כאן שני ענינים חלוקים, א', לפני מי אתם מטהרין, וב', מי מטהר אתכם. וצ"ב מה הם שני הענינים בזה.

התוס' יו"ט (על המשנה שם) עומד על זה, ומק' עוד, דלמה הוצרך להביא שני פסוקים לראיה, וזרקתי עליכם וגו', ו'מקוה ישראל ה'.

ותירץ בזה"ל: "לפי שהדרך הישרה היא, שיבור לו האדם בעצמו להתקדש ולהטהר, ואז כשבא לטהר מסייעין אותו (יומא לח:), ועל זה אמר 'לפני מי אתם מטהרין'. ומפני שלפעמים לפי שייצר לב האדם רע עליו, לא יוכל להתגבר עליו לכופו ליטהר בתשובה, והוא רחום יכפר עון יעוררהו, ובימין צדקו יתמכהו לבלתי ידח ממנו נדח, וזהו שאמר 'מי מטהר אתכם'".

"ובמאי דסיים פתח שנאמר וזרקתי עליכם' וזהו בלי התעוררות האדם, אלא הוא ברחמיו מטהרם. וכן זה הכתוב נאמר (יחזקאל לו, יז) בְּן אָדָם

של היצה"ר, וממילא עי"ז זוכה לקירבה יתירה ועצומה עד שמתטהר לגמרי מחטאיו, יותר ממה שמועלת תשובתו בשאר ימות השנה.

« להיפרד מהטומאה לכל השנה כולה!! »

והרי לנו שביום כיפור מגיע כלל ישראל לדרגה שנפרדין לגמרי מנפש הבהמית, וכמו מלאך, בלי שייכות לכל עניני החומריות, וא"כ אם נקבל על עצמינו את הנהגת יוה"כ כדרך חיים, נוכל בעזוהי"ת להמשיך את הדרך על כל השנה כולה. וכמו שהיה מעורר בזה תמיד הגאון ר' אלי' לאפיאן זצ"ל, שיש לכל אחד את הכוחות להיות כל השנה כמו ביום הכיפורים, רק התנאי לזה הוא להיות היוה"כ בשלימות כראוי.

והנה בספר החינוך (מצוה קפה) כתב מרשי מצות יוה"כ, וז"ל: "שהיה מחסדי האל על בריותיו לקבוע להן יום אחד בשנה, לכפרה על החטאים עם התשובה שישובו. שאילו יתקבצו עוונות הבריות שנה שנה, תתמלא סאתם לסוף שנתיים או שלוש או יותר, ויתחייב העולם כליה. על כן ראה בחכמתו ברוך הוא לקיום העולם, לקבוע יום אחד בשנה לכפרת חטאים לשבים, ומתחילת בריאת העולם יעדו וקדשו לכך, ואחר שיעדו האל ברוך הוא אותו היום לכפרה, נתקדש היום וקיבל כח הזכות מאיתו יתעלה עד שהוא מסייע בכפרה. וזהו אמרם זכרונם לברכה בהרבה מקומות ויום הכיפורים מכפר, כלומר, שיש כח ליום בעצמו בכפרה בעבירות קלות", עכ"ל.

והכח הוא בעיצומו של יום, ואפילו למ"ד דדוקא עם תשובה, אין הפירוש שהתשובה הוא המכפר, אלא הוא כתנאי לכפרה, אבל כח הכפרה הוא בעיצומו של יום, ומתחילת הבריאה הוא.

ולפי"ד החינוך לכאורה יש לתמוה במה שאנו אומרים בנוסח התפלה, 'ותתן לנו ה' אלוקינו באהבה את יום הכיפורים הזה למחילה וכו', מקרא קדש זכר ליציאת מצרים, והלא מפורש בדברי החינוך שכבר מעת בריאת העולם נקבע זה היום לסליחה ומחילה, ומה ענין יציאת מצרים לכאן.

וראיתי בזה דבר נפלא מהגר"א גרוסברד זצ"ל, כי הלא הקב"ה אמר לאברהם אבינו בברית בין הבתרים ויאמר לאברהם ידע תדע כי גר יהיה זרעך בארץ לא להם, ועבדום וענו אתם ארבע מאות שנה (בראשית טו, יג), אלא שהקב"ה חישב את הקץ, כמנין ק"ץ שנים שהיו בשיעבוד מצרים, כי היו שקועים בתוך מ"ט שערי טומאה, ואילו לא נגאלו מיד היו נשקעים ונטמעים לגמרי בטומאה, ולא היה שייך שיצאו ממצרים לעולם, ולכן הוציאם הקב"ה מיד, ויצאו ממצרים למדבר, ומיד נתעלו ונתקדשו ונטהרו עד שהיו דור מקבלי התורה, פְּנִיִם בְּפָנִים דְּבָר ה' עִמָּכֶם (דברים ה, ד), וכל זה בתוך חמישים יום.

וכל המהלך הזה ממש חוזרת על עצמה בכל שנה ושנה ביוה"כ, כי במשך השנה נופלים ונכשלים בעוונות וחטאים, ונופלים לתוך טינופת החומר והבלי העולם, וביוה"כ חוץ מן הכפרה על כל החטאים, עוד זאת הקב"ה מטהרנו ומזכך אותנו. וזהו הזכר ליציאת מצרים, וכמו במצרים שהוציאנו ממ"ט שערי טומאה עד לדרגת הקדושה הגבוהה ביותר, גם ביום הקדוש, אם נצל את היוה"כ כראוי אפשר לנו ליטהר ולצאת מכל הטומאה.

והעבודה שלנו בימים אלו היא להאמין באמונה שלימה, שיש יום מיוחד ומיועד מיום בריאת העולם, יום של חסד ורחמים, יום של מחילה וסליחה על כל העבירות, יום של הצלת העולם, ולנצל את המתנה הנפלאה הזאת, ליפטר מכל החטאים, ולהתקרב אליו ולעבודתו בלבב שלם.

בית ישראל ישיבים על אדמתם וטמאו וגו', ואשפך וגו', ואפיץ וגו', ויבוא אל הגוים וגו', ויחללו וגו', לא למענכם וכו', וקדשתי את שמי הגדול המקחל וגו', ולקחתי וגו', וזרקתי וגו', הרי שאמר שאע"פ שמחללין הש"י אפילו בבואם בגלות החל הזה, עם כל זה לקחתי וזרקתי."

"והדר מייתי קרא ד'מקוה' אמאי דפתח, שהשם יתברך מטהר את הבא ליטהר, דהכא כתיב אִם עֲוֹנֵינוּ עָנּוּ בְּנוּ וגו' כִּי רַבּוּ מִשׁוֹבְתֵינוּ לָךְ חֲטָאוֹנוּ. מִקְּוֵה יִשְׂרָאֵל מוֹשִׁיעוּ בְּעַת צָרָה (ירמיהו יד, ז-ח), הרי שאחרי שהתודו על חטאים אמרו מקוה, וזה דומה לטהרת מי מקוה שמטהרים הבא ונכנס וטובל בתוכם, כן הבא ונכנס תחת כנפי שכינתו יתברך הוא חוסהו בצל כנפיו ומסייעו להטהר בכך", עכ"ל התוס' יו"ט.

היוצא מדבריו, שישנן ב' ענייני חלוקי טהרה ביוה"כ: הא', הוא ענין טהרה מצידנו, ועל ידי עבודתנו, וזהו 'לפני מי אתם מטהרין', ב', ענין טהרה מאת ה', וזהו 'מי מטהר אתכם'. ובאמת כן מדוקדק בתורה הק', שהכתוב מציין את שני החלקים של טהרת היום, דכתיב כִּי בְיוֹם הַזֶּה יִכַּפֵּר עֲלֵיכֶם לְטָהַר אֶתְכֶם מִכָּל חַטֹּאתֵיכֶם לִפְנֵי ה' תְּטַהְרוּ (ויקרא טו, ג), שענין 'כי ביום וגו' הוא ענין הטהרה מה', ואילו 'לפני ה' תטהרו' הוא ענין הטהרה מצד כל איש ישראל, שמוטל עליו לטהר את עצמו.

« ביום הקדוש זוכים לדרגת תשובה הנעלה ביותר!! »

המהר"ל (בספרו גבורות ה' פרק מו), מבאר יסוד העבודה והטהרה של יוה"כ, בזה"ל: "...אבל יום הכיפורים מצד בחינה אחרת, מצד שהעולם הוא אל המלך הוא השי"ת, כמו העבד שהוא לאדון והוא שלו, ובזה הקב"ה מכפר להם החטאים מאחר שהם שלו וכו', כי במה שהם עמו והוא מלכם אינם ראויים להיות ברשות אחר, ולא יתן להיות מושל עליהם מלך זקן היצר הרע. וכאשר בני אדם חוטאים לפניו והם נכנסים ברשות אחר הוא היצר הרע שנקרא מלך גדול, כדכתיב בספר קהלת עֵיר קִטְנָה וְאֲנָשִׁים בָּהּ מְעִט וּבָא אֵלֶיהָ מֶלֶךְ גָּדוֹל וגו' (קהלת ט, יד), שהענין הזה נאמר על היצה"ר שמושל על גוף, ומצד שהוא יתברך מלך העולם וכל הנמצאים הם שלו תחת רשותו ואינם לאחר, יצאו ביוה"כ מרשות המלך היצר הרע שכבר נסתבכו בו כל השנה, ונכנסים אל רשות הקב"ה, כי שם מלך ה' צבאות נקרא עליהם", עכ"ל המהר"ל.

הרי שכתב בזה שענין כפרת וטהרת יוה"כ הוא, שביום זה נכנס האדם לרשותו של מלך, רשותו של הקב"ה. והענין בזה כי בשאר ימות השנה האדם נמצא ברשות מלך אחר, והוא היצה"ר שקראו שלמה המלך ע"ה 'מלך גדול', אבל ביוה"כ יש בכוחו של האדם ליכנס לרשותו של הקב"ה, ואינו עוד ברשות היצה"ר.

והיינו מכח מה דאיתא בגמ' (יומא ב.) "שטן ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני" (-השטן אין לו רשות לקטרט ביום כיפור), ממאי (-מאיפה לומדים את זה), אמר רמי בר חמא, השטן בגימטריא תלת מאה ושיתין וארבעה (-השטן בני 364), הוי תלת מאה ושיתין וארבעה יומי אית ליה רשותא לאסטוני, ביומא דכיפורי לית ליה רשותא לאסטוני (-נמצא דרך 364 ימים בשנה יש לו רשות לקטרט, וביום ה-365, שזה יום כיפור, אין לו רשות), עכ"ל הגמ'.

ובזה מבאר המהר"ל ענין טהרת יוה"כ, שע"י שנכנס האדם לרשותו של הקב"ה, הוא זוכה להיטהר מטומאת חטאיו, כי מתוך עצם היותו במצב כזה של קירבת ה' וברשותו של מלך, הוא מטהר ומתכפר מחטאיו. והרי זה מדריגה יותר נעלה ממדריגת התשובה של כל ימות השנה, כי בכל ימות השנה מתקרב האדם אל ה' בתשובתו, אך סוף כל סוף הוא עדיין תחת ממשלתו של היצה"ר וברשותו, אבל ביוה"כ זוכה האדם להתקרב הרבה יותר להקב"ה בתשובתו, ונכנס לגמרי לרשותו של הקב"ה ואינו ברשותו